

Els amants d'Ovidi

No hi havia a Alcoi un home com ell. Honestament treballava des del matí a la nit. Ja fóra en el cinema, la cançó o el teatre.

Tot ho recorde mentre vaig enfilant aquestes paraules.

Han passat anys, molts anys. Han passat moltes coses: el menyspreu del mateix Ajuntament a la seua memòria; el buit d'una Generalitat més entestada en bombolles com La Ciutat de l'Engany, La Ciutat de l'Oblit o La Ciutat sense Ciutadans que no en els seus creadors més insignes...

Han passat moltes coses: l'absència en la programació d'un Canal 9 sempre amatent a la morralla sentimental o el vòmit institucional; l'absència en les programacions municipals que miraven de reüll la Nova Cançó mentre bavejaven amb els pioners de l'*Operación triunfo* d'aleshores; l'absència en la programació d'una Cultura de la Transició panxacontenta, benestant, llustrosa...

Han passat tantes coses que al capdavall n'he après una sola: la mesquinesa dels polítics valencians ha estat inversament proporcional a la generositat d'un home que es va esgargamellar en l'escenari oferint-nos bellesa amb tanta energia que, al capdavall, va perdre la veu escopint en la closca pelada dels cretins.

De sobte encara ens pren, malgrat tot, el seu coratge per plantar cara a la vida quan qualsevol altre s'haguera amagat sota una pedra o haguera llepat la porta d'un clenxinat director general, i el tenim present.

Aleshores reprenem el seu exemple en l'escenari, els discos o la pantalla. I rodolem pel terra de la memòria entre paraules, cançons i pel·lícules.

No comprenem la cultura com un costum amable, en forma de Jocs Florals

amb nyigo-nyigo parnasià i tuf d'espardenya, o en forma de picades d'ull a especialistes en l'all-i-pebre medieval.

No comprenem la cultura com un costum pacífic de complement i teles de Festa Major.

Per això evoquem Ovidi quan es plantava al mig de l'escenari i només alçant una mà ja en teníem prou: un sol gest definia una escola dramàtica nascuda de les vísceres.

Ens desperta, així, de sobte, el seu enginy, com un vell huracà i ens llança a trencar clíxés.

Per això quan ningú no parlava encara de rock progressiu o *jazz* de fusió s'empassà d'una glopada l'experimentalisme laietà barrejant-lo amb lletres àcides o cançons a cor obert.

Per això quan ningú no coneixia el teatre pobre de Grotowski, ell ja en tornava amb la lliçó apresada al carrer, al costat dels cambrers, les mares de família i els obrers de la perifèria.

Per això el dia que aparegué a pèl amb Toti Soler i la seua guitarra flamenca, acabava de donar un altre pas de rosca a la nostra cançó.

Per això el dia que el seu rostre omplí els cinemes, la força tellúrica que havia marcat sempre les seues actuacions musicals travessà la pantalla amb més autenticitat que el millor deixeble de l'Actors Studio.

No és probable que desitjara, a voltes, un enginy educat, dòcil amb la subvenció i atent a la bona marxa de la seua carrera artística, i actuara negligentment ara en un *playback* de concurs televisiu i després en la cloenda del Festival de Benidorm.

El seu enginy era brusc i salvatge i tenia l'enyorança amarga de la terra, d'anar a rebolcons al davant de tots, sempre al costat d'una justa causa. Perquè darrere la seua aparença vulnerable, d'un entre tants, hi havia un partisà tan resistent com la seua veu de barranc.

Què voleu que hi faça! Elemental, ja ho sé.

Potser ignorem el Petrarca. Potser ignorem moltes coses. Això sí: sabem que gràcies a ell la poesia catalana del segle xx va ser coneguda en l'amfiteatre del poble més remot. Caldrien més de cent anys perquè acadèmics de la llengua i especialistes universitaris posaren en boca de qualsevol ciutadà els versos de Salvat-Papasseit, Espriu, Sagarra, Pere Quart, Estellés, Carner, Bonet i tants d'altres, amb la lleugeresa i el sentit que sols ell sabia donar.

Anys després, tombats a terra de qualsevol manera, mentre escoltem les seues cançons, comprenem que mai no hem de renunciar al seu fil de veu que ens lliga al dret a ser mereixedors d'una història digna.

Comprenem que els bàrbars són els altres —tots aquells que el menaren a l'exili, com a l'Ovidi romà, i encara s'esforcen hui per retindre'l a l'oblit més infame— i que això no deu ser.

I que encara estem en l'edat de desempallegar-nos d'aquests sàtrapes, de tot això i allò.

No hi havia a Alcoi un home com ell, car d'homes com ell en són parits ben pocs.

JORDI BOTELLA
Escriptor